

Program poradenských služeb ve škole

I. Pracovní náplně pedagogických pracovníků

ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE

Školní metodik prevence vykonává činnosti metodické, koordinační, informační a poradenské. O těchto činnostech vede písemnou dokumentaci.

Metodické a koordinační činnosti

Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.

Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalizmu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

Metodické vedení činnosti učitelů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).

- 1) Koordinace vzdělávání pedagogů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 2) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 3) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v pedagogicko-psychologické poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 4) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- 5) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů a zajišťování těchto zpráv a informací v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 6) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- 1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogům školy.
- 2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, pedagogicko-psychologické poradny, zdravotnická zařízení, policie, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce, organizace i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- 1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně nežádoucího chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- 2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- 3) Příprava podmínek pro integraci žáků s poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

VÝCHOVNÝ PORADCE

Stanovování koncepce rozvoje oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů.

Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.

- 1) Je přímo podřízen ředitelce školy
  - v interních vztazích jedná svým jménem,
  - v externích vztazích jedná jménem školy s rodiči ve věcech týkajících se jejich dětí – žáků školy, na základě zvláštního pověření ředitelkou školy i ve věcech týkajících se ostatních záležitostí školy jako celku.
- 2) Řídí:

Koordinuje práci všech vyučujících v oblastech pedagogické diagnostiky šetření žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a žáků nadaných s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, zajišťuje spolupráci s orgány státní správy a samosprávy, zejména orgány péče o děti, jedná s rodiči, zákonnými zástupci.
- 3) Samostatně zajišťuje:
  - Evidenci žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, podává ve spolupráci s třídními učiteli návrhy na jejich vyšetření, seznamuje s výsledky vyšetření ihned třídní učitele, na pedagogických

poradách všechny vyučující. Sleduje výsledky práce vyučujících v této oblasti, informuje o nich ředitelku školy.

- Agendu spojenou s přijímacím řízením žáků na střední školy a vysoké školy – předávání informací žákům a rodičům, spolupráce s pracovníky vysokých škol, spolupráce s úřadem práce, pomoc při vyplňování přihlášek žáků ke studiu, apod.
- Sleduje změny v právních předpisech týkajících se problematiky výchovného poradenství a seznamuje s nimi pedagogické zaměstnance.
- Vzdělává se v oblasti nových a alternativních výchovných trendů, informuje o nich vyučující, navrhuje jejich účast na akcích DVPP zaměřených do oblasti výchovného poradenství.
- Zvýšenou pozornost věnuje dětem a mládeži s problémovým vývojem a s rizikovým chováním.
- Zajišťuje, aby všichni pedagogičtí a výchovní pracovníci spolupracovali se zákonnými zástupci žáků při přípravě a realizaci preventivních, osvětových a konzultačních akcí.
- Návrhy na integraci zdravotně postižených žáků.

4) Předkládá vedoucímu pedagogického útvaru návrhy na přeřazení žáka do jiného typu školy (resp. školského zařízení)

5) Předkládá pedagogické radě - Informace o nových vyšetřeních žáků, změnách v právních předpisech.

6) Spolupracuje

- s pracovníkem zodpovědným za provádění a koordinaci preventivních aktivit v oblasti prevence zneužívání návykových látek. Spolu s ním sleduje projevy zneužívání návykových látek a ostatní sociálně patologické jevy (patologické hráčství, šikanování vandalismus, brutalita, rasismus, kriminalita a další) a navrhuje cílená opatření,
- ve spolupráci s třídními učiteli řeší závažné výchovné problémy, které vyžadují zapojení policie, psychologů, orgánů péče o děti,
- s rodiči žáků, zákonnými zástupci,
- s pracovníky školských poradenských zařízení, (PPP, SPC)
- s pracovníky jiných škol, zvláštní školy, specializované školy, diagnostické ústavy,
- s pracovníky sociálních institucí a orgánů,
- s úřadem práce.

II. Strategie školní neúspěšnosti

1) Poradenské pracoviště

S žáky ohroženými školní neúspěšností pracují na škole v rámci poradenského pracoviště výchovný poradce a metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a učitelem daného předmětu.

2) Diagnostika žáka

V případě vzniklých problémů (např. prospěchově slabý žák, vysoká absence žáka, dlouhodobé zdravotní problémy, nízká sebedůvěra a nedostatečná motivace, negativní postoj ke škole, náhlá událost v rodině žáka), které povedou k neúspěšnosti žáka, informuje učitel nebo třídní učitel výchovného poradce. Na základě provedené pedagogické diagnostiky jsou u těchto podchycených žáků zjišťovány konkrétní příčiny jejich selhání ve škole. Diagnostika pak umožní nastavit vhodná podpůrná opatření.

3) Plán pedagogické podpory (PLPP) a spolupráce se zákonným zástupcem žáka

Pokud nedochází ke zlepšení, nebo se naopak školní prospěch dále ještě zhoršuje, jsou neprodleně informováni zákonní zástupci žáka prostřednictvím výchovného poradce a zároveň je písemně vypracován PLPP. Výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem, popř. metodikem prevence, svolává schůzku se zákonným zástupcem žáka a s žákem. Na schůzce se projedná PLPP a rovněž podíl žáka na této podpoře.

4) Podíl učitele na podpoře

Výchovný poradce se podílí na koordinaci spolupráce mezi žákem a vyučujícími. Učitel v rámci konzultačních hodin umožňuje žákům individuální nebo skupinové konzultace. Učitel si vede písemnou evidenci a záznamy těchto konzultací. Učitel realizuje PLPP.

5) Vyhodnocení

Na konci klasifikačního období výchovný poradce vyhodnocuje PLPP ve spolupráci s TU a žákem.

6) Závažnější problémy

V případě závažnějších problémů či zájmu samotného žáka nebo zákonného zástupce žáka výchovný poradce navrhuje a zprostředkovává spolupráci s odborníkem v PPP nebo SPC. Pokud žák obtíže překoná, podpůrná opatření se ukončí. Při selhání podpůrných opatření se žákovi doporučí opakování ročníku, přerušeni studia nebo zvážení výběru jiné školy.

III. Minimální preventivní program

Minimální preventivní program je vydán na základě **metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (21 291/2010-28)**.

Náplní primární prevence v působnosti MŠMT je

A) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví,
- šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus,
- kriminalita, delikvence,
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „OPL“) a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek,
- závislost na politickém a náboženském extremismu,
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

B) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.

Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Charakteristika školy

Gymnázium Petra Bezruče je státní škola, zřizovatelem je Moravskoslezský kraj. Jedná se o příspěvkovou organizaci s identifikátorem školy 600 016 315. Studium je šestileté v oboru 79-41-K/61 Gymnázium. Hlavním záměrem je připravit studenty pro studium na vysokých školách - poskytnout jim prostor pro orientaci v různých oborech a možnost získat hlubší znalosti v oboru, který je zajímavý. Tomuto záměru je přizpůsoben učební plán a skladba volitelných a nepovinných předmětů. Škola vyučuje těmto cizím jazykům: angličtině, němčině, španělštině, ruštině a latině.

Škola rozvíjí schopnosti talentovaných studentů v různých soutěžích a olympiádách. Mimoškolní aktivity studentů jsou soustředěny zejména do sportovních kroužků. Studenti mají možnost návštěvy partnerské zahraniční školy v Německu, škola také každoročně organizuje zimní a letní výcvikové kurzy.

Gymnázium Petra Bezruče spolupracuje s Masarykovou univerzitou Brno v rámci projektu Partnerství ve vzdělávání. Bližší informace o projektu najdete na adrese www.muni.cz/partnerstvi.

Dlouhodobé cíle:

a/ žáci

- prohlubovat povědomí žáků o sociálně patologických jevech a o jejich možných následcích
- prohlubovat právní vědomí /předpisy, zákony/
- posilovat komunikační dovednosti a zdravé sebevědomí
- řešit problémy nenásilnou formou
- zkvalitnit komunikaci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými

b/ pedagogové

- zapojit více učitelů do vzdělávání v oblasti prevence
- prohloubit spolupráci mezi sborovny
- zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči
- zkvalitnit spolupráci s metodikem prevence
- zlepšit spolupráci třídních učitelů a ostatních pedagogů
- podchyťovat skryté projevy sociálně patologických jevů

c/ rodiče

- zlepšit komunikaci mezi rodiči a školou

Střednědobé cíle:

- využívat externích služeb
- zlepšit klima tříd a školy
- spolupracovat s problémovými žáky
- zapojit rodiče do akcí tříd i školy
- informovat učitele o seminářích zaměřených na prevenci

Krátkodobé cíle:

- vytvořit seznam externích pracovníků a navázat možnou spolupráci
- týmově řešit aktuální problémové situace
- shromažďovat podklady pro vytvoření krizového plánu školy
- propagovat a nabízet pedagogům semináře o sociálně patologických jevech
- snížit neomluvenou absenci

Témata prevence ve výuce:

OV, ZSV – politologie, zákonodárství, zákony týkající se držení, užívání a dealerství drog, nelegální převoz drog.

Člověk, společnost, šikanování, agrese. Právní normy – trestní, rodinné a pracovní právo. Úloha reklamy. Vztahy mezi lidmi, komunikace.

Psychologie – obecná psychologie, fantazie, vjemy, vliv návykových látek na psychiku člověka, vývojová psychologie – charakteristika jednotlivých věkových období, charakter - změny vlastností působením drog, regulace lidské psychiky, aktivní sociální učení – asertivita, sebeovládání

Český jazyk a literatura – Beatnici, surrealismus, česká literatura, R. John (Memento)

Chemie – Alkohol, závislost.

Zneužívání návykových látek, léky, tabakismus. BOZP – práce s jedy, organickými rozpouštědly.

Biologie – vliv návykových látek na vývoj jedince. Potravní řetězce- vliv racionální výživy na zdraví, stravovací návyky, jídelníček. Poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie. Zdravý životní styl. Zneužívání některých plodin- mák, konopí seté, durman.

Tělesná výchova – výchova ke zdravému životnímu stylu, zvyšování odolnosti vůči zátěži, posilování, anabolika, vliv návykových látek na zdravotní stav a výkonnost člověka.

Zeměpis - hlavní oblasti produkce návykových látek, lidské rasy, ohniska národnostních konfliktů.

Cizí jazyky – slovní zásoba, vyhledávání informací na internetu.

Matematika - zapojení do soutěží v rámci volnočasových aktivit, Matematická olympiáda, Klokan, Pythagoriada, korespondenční soutěže, finanční matematika – mzdy, půjčky, spoření.

Chemie - korespondenční soutěž KORCHEM, ochrana zdraví při práci s chemikáliemi, drogy a léčiva – zneužívání, chemické pochody, alkohol a alkoholismus, školní chemická soutěž.

Výtvarná výchova - tematické práce k drogám, k estetickému prostředí, k lidským vztahům, k zdravému životnímu stylu.

Dějepis – vzory osobností, zákony a jejich prosazování.

Nabídka tradičních aktivit pro studenty:

Zájmové kroužky (sportovní, pěvecký sbor)

Společenské a kulturní akce (filmová představení, výstavy, koncerty, účast na charitativních akcích)

Sportovní akce pořádané školou (LZVK, turistický kurz)

Společenské akce ve škole (vánoční program, DOD, ples školy, Čaj o páté...)

Poznávací výměnné pobyty a zájezdy s jazykovou tematikou

Schránka důvěry

Schránka důvěry je umístěna vedle kabinetu metodika prevence. Slouží k tomu, aby se mohli žáci vyjádřit k situacím ve škole, dále k podání dotazů na vedení školy, k podání stížnostem, k vyjádření nesouhlasu, atd.

Informační nástěnka

Informační nástěnka je umístěna na hlavní chodbě školy. Slouží k předání důležitých informací z oblasti primární prevence. Zde lze nalézt kontakt na školního metodika prevence a jeho konzultační hodiny. Dále zde žáci mohou získat důležité kontakty nebo důležitá telefonní čísla, například Linka důvěry, K- centrum, Vzkaz domů, atd.

Zákony

- 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
- 91/1998 Sb. o rodině
- 167/1998 Sb. o návykových látkách
- 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy

- 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů
- 561/2004 Sb. školský zákon
- 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících

Vyhlášky

- 72/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáku a studentu se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáku a studentu mimořádně nadaných
- 73/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému

Metodické pokyny

- 20 006/2007-51 vymezuje netolismus a patologické hráčství jako velmi rizikový vliv pro zdravý rozvoj mladé generace. Cílem projektu je přispět k prevenci těchto sociálně patologických jevu nejen poskytnutím podstatných informací, ale i zážitkem ze setkání s vyléčeným hráčem.
- 14 144/98-22 spolupráce škol a předškolních zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- 14 423/1999-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- 14 514/2000-51 k prevenci sociálně patologických jevu ve škole
- 28 275/2000-22 k prevenci šikanování
- 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáku z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- 25 884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže na dětech a mládeži páchané (nahrazuje 14144/98-22 z roku 1998)
- 11 691/2004-24 Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu
- 21 149/2016 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení

Ostatní dokumenty

- Strategie prevence sociálně patologických jevu u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2015- 2018
- Protidrogová strategie EU na období 2012- 2019
- Úmluva o právech dítěte
- Školní řád

Sociální síť spolupracujících organizací

☐ **PPP Frýdek-Místek**, tel. 558 432 084, 558 644 750

p. Šigutová reditel.pppfm@gmail.com, tel. 420 558 432 087

Mgr. Z. Neníčková - ompa.pppfm@gmail.com, tel. 5586444750

Mgr. Kahánková – určený psycholog pro naši školu

Mgr. Marszalková – určený speciální pedagog pro naši školu

☑ **Policie ČR Frýdek-Místek**

Preventivní a informační skupina

tel. 974 732 207 , 974 732 111

☐ **Centrum Nové naděje**, Frýdek-Místek, Palackého 129

Krizové centrum pro děti a rodinu

tel. 558 629 223 (rodinná terapie)

tel. 558 439 823 (sociální služby)

☑ **Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy**

tel. 558 438 600

☐ **Probační a mediační služba**

Frýdek-Místek, Politických obětí 128, e-mail: mtkac@pms.justice.cz

tel. 558 405 122 (737 244 559)

☐ **Linka důvěry**

Ostrava, tel. 596 618 908, linka.duvery@mnof.cz

☐ **Linka bezpečí**

Praha, tel: 116 111, pomoc@linkabezpeci.cz

☐ **Renarkon, o. p. s.**

Kontaktní centrum Frýdek-Místek

tel. 558 628 444, (606 694 244) kcfm@renarkon.cz, www.renarkon.cz

Kontaktní centrum Ostrava

tel: 596 612 529, renarkon@renarkon.cz

☐ **Středisko výchovné péče ve Frýdku – Místku**

Frýdek Místek, 28. října 1639

Mgr. Marcela Halešová, tel. 558 647 276, svp-fm@quick.cz

☐ **Krizová linka IPPP ČR**

Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče tel. 283 881 250

Krizová linka IPPP ČR

Poskytování telefonické intervence především při řešení akutních případů šikany, ale i v dalších krizových situacích (týrání a zneužívání, závislostní chování atd.). Krizová linka je určena zejména pedagogům ve školách, kteří šikanu a další krizové situace řeší, mohou se na ní obracet ale i žáci a rodiče. Pracovníci linky budou pomoc poskytovat, ale také zprostředkovávat. Linka funguje denně od 8 hodin do 18 hodin.

Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: **286 881 059**

Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: **774 089 181 mobil**

(Perspektivně budou uvedena čísla nahrazena jinými, jednoduššími.)

Některé instituce zabývající se rizikovými formami chování v celorepublikovém měřítku	
www.msmt.cz	stránky MŠMT
www.mvcr.cz	stránky MV ČR
www.ippp.cz	stránky IPPP
www.kr-moravskoslezsky.cz	stránky KÚ MSK
www.pppfm.unas.cz	stránky PPP Frýdek-Místek
www.kvic.cz	stránky Krajského vzdělávací informačního centrum
www.ceskaskola.cz	podnětné články a diskuze
www.odrogach.cz	kazuistiky s nabídkou řešení při výskytu drog u žáků na půdě školy, návody pro pedagogy ap.
www.sikana.cz O. S.	Společenství proti šikaně (spolupracují s dr. Kolářem)
www.sananim.cz	drogová poradna, kontakty
www.dropin.cz	drogy, odborné články
www.doktorka.cz	odborné články o zdraví, informace ze světa

IV. Školní program proti šikaně

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné prostředí, kde žáci navzájem spolupracují, respektují se, a kde se rozvíjí pozitivní vztahy nejen mezi žáky ve třídách, ale i mezi žáky a učiteli.

Tento program vychází z Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28, příloha č. 6 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT-21149/2016).

Škola je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí každý pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně.

Podoby šikany

- **Přímá šikana** může mít podobu fyzickou (bití, tahání za vlasy ...), verbální (vulgární nadávky, vyhrůžky ...), neverbální (urážlivá gesta, ničení věcí...).
- **Nepřímá šikana** neútočí přímo, agresor může využívat prostředníka. Formy nepřímé šikany mohou zahrnovat záměrnou ignoraci, izolování žáka, rozšiřování pomluv atd.
- **Kyberšikana** nebo taky elektronická šikana může mít podobu zakládání falešných profilů, prezentace zraňujících komentářů na webu atd., má daleko větší dosah a bývá doplňkem přímé i nepřímé šikany.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině,
- je obvykle opakované, často dlouhodobé,
- jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit či zastrážit,

- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt,
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Školní program proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces, který má žáky a učitele chránit před šikanováním.

Zahrnuje tyto oblasti působení:

- Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s obsahem Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28, příloha č. 6 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT-21149/2016), se zásadami diagnostiky šikany a postupy při jejím řešení, se školním programem proti šikanování.
- Škola se podílí na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, na vytváření bezpečného prostředí pro předcházení šikany. Vedení školy pověřilo zástupce z řad ped. pracovníků specifickými otázkami v prevenci řešení šikany, který se bude v tématu pravidelně vzdělávat. Tento pedagog disponuje kompetencemi zejména k šetření počáteční šikany a vyhodnocení potřeby školy ve vztahu k pokročilé šikaně.
- Pracovníci školy si uvědomují důležitost zvládnutí efektivní komunikace s žáky jako podmínky rozvoje bezpečného prostředí. Znají důležitost prevence i postupy řešení při zjištění problémů. Jsou si vědomi, že vytvoření a udržování bezpečného klimatu ve třídě (škole) je dlouhodobou záležitostí.
- Prevence probíhá v třídnických hodinách, ve výuce, ve školním životě i mimo výuku (celodenní, víkendové akce,...).
- Je vytvořen ochranný režim (ŠŘ) - žáci jsou podrobně seznámeni se školním řádem, s důrazem na pasáže týkající se vztahů ve třídě, norem chování a žáci jsou seznámeni i s formami postihů v případě porušování školního řádu.
- Součástí prevence je i udržování dobrých vztahů se školami v okolí. Škola pořádá různé meziškolní soutěže a aktivity a zúčastňuje se jich (turnaje ve sportovních disciplínách, znalostní soutěže apod.)
- Důraz je kladen na systém vzájemné komunikace mezi pedagogy, pravidelnou spolupráci třídních učitelů se školními metodiky prevence a výchovnými poradci, kteří vedou průběžné záznamy o problémech v jednotlivých třídách o řešení případů, jednání s rodiči, s jejich výsledky seznamují vedení školy.
- K průběžnému vyhodnocování situace ve třídách se využívají i konzultace s pracovníky Renarkonu, se kterými škola už dlouhodobě spolupracuje. Jejich prožitkové programy pro třídy pomáhají předcházet sociálně patologickým jevům a také pomáhají v monitoringu tříd.
- Na řešení konkrétních případů šikany bude pracovat užší realizační tým, ve kterém je školní metodik prevence, výchovný poradce, zástupce vedení školy, třídní učitel.
- Je vytvořen společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování – krizový plán řešení šikany.
- Poradenské služby na škole poskytují: výchovný poradce a školní metodik prevence v konzultačních hodinách nebo kdykoliv po domluvě. Časy konzultačních hodin jsou uveřejněny na webových stránkách školy.
- Spolupráce se specializovanými zařízeními
- Prevence směrem k rodičům:
Rodiče jsou seznámeni se školním řádem. Během prvních třídních schůzek jsou rodiče prvního ročníku třídními učiteli informováni o Minimálním preventivním programu i o Programu proti

šikanování a vyzváni ke spolupráci a neodkladnému oznámení v případě podezření na náznaky šikany vůči jejich dětem.

Informace a pomoc s tématikou školní šikany a kyberšikany

Publikace:

KOLÁŘ, Michal. *Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2000. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-409-5.

www.nasedite.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org

www.nenechtobyť.cz